

עולת שבת בישבתו

אמור

מתורתם של רבותינו הקדושים ממונקאטש

עולת שבת בישבתו

תוכן ענינים

ניצוצי אור

גדולים יזהרו במעשיהם הקטנים / לימוד הנגלה והנסתר יחדיו / להאיר את ימי הקטנות / 'הרי את מקודשת לי' / להוסיף בעבודה כפי ערך אבותיו / להתקדש בעצמו כפי כוחו / חלילה להפסיל את הכלל / היכי דמי חילול ד' / זהירות בחילול ד' כפי גדלותו / לשמוע בקול הצדיק / מעלת עבודת האב בגחלי אש / תורה ועבודה בלי גאות / אל תחזיק טובה לעצמך / מותר האדם מן הבהמה / לא להשהות ההודאה לד' / לקצר בתאוות ארציות / ימי הספירה בבחינת שבת / עינוי הגוף במקום קרבן לד' / אמונה פשוטה לפני ולפנים / לתקן ולטהר מקודם מהפסולת / שלחנו של מקום / ד' אחד – ולא אל אחר

ילמדנו רבינו

בתי בראי ובתי גואי

לבת הספיר

ונקדשתי בתוך בני ישראל

מילין שפירן

וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב

הלכה ומנהג

דקדוק במגה

דעה חכמה לנפשך

הקרבת פסח שני

הלכה ומנהג

במהרה יבנה המקדש

יומא דהילולא

הגה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע

יצא לאור על ידי:

הוצאת אמת

אור תורה מונקאטש

מכון להר"ל ולהפיץ ספרי רבותינו הקדושים

Published By:

Emes Publishing Inst.

Ohr Torah Munkacs

P.O.B. 393

Brooklyn, New York 11219

Tel: 347.408.5208

Fax: 718.504.3526

Email:EmesOnline@gmail.com

כל הזכויות שמורות ל:

הוצאת אמת

Copyrighted © 2019 by:

Emes Publishing Inst.

All rights reserved to publisher

The entire text has been newly

edited designed and set.

No part of this book may be

reproduced in any form,

including information storage

or retrieval, in whole or in part,

without written permission

from the copyright holder

רובי המאמרים הופיעו

בליני' 'חדש בחדש'

שיצאו לאור על-ידי:

איחוד חסידי מונקאטש

עימוד ונגרפיק

אלעזר בראדי

929.301.6149

פרשת אמור

שפירוש הכתוב (תהלים מה, יא) "שמעו בת וראו והטו אזנך", שמקודם צריך ללמוד תורת הנגלה, שזהו "שמעו בת" - בחינת תא-שמע, ואחר-כך "וראו" - ילמוד תורת הנסתר, שהוא בבחינת תא חזו, ולבסוף "והטו אזנך" יחזיר וילמוד תורת הנגלה להבינו על-פי סוד (דברי תורה מהזורא א אות מז"ל). והנה אמרו חז"ל (סוכה כח, א) דבר גדול - מעשה מרכבה, דבר קטן - היות דאביי ורבא. וזהו "להזהיר" מלשון יזהירו, "גדולים" את פנימיות התורה, "על הקטנים" בתוך היות דאביי ורבא, שגם את הנגלה יזהיר על-ידי פנימיות התורה.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

להאיר את ימי הקטנות

אמור אל הכהנים (כא, א)

פירש רש"י: להזהיר גדולים על הקטנים. יש לפרש, דהנה פרשת אמור, שיש בו כל המועדות ושמירת שבת, קבעו קריאתו בימי הספירה שהם ימי קטנות, וכן פרשת פנחס שיש בה מוספי כל המועדים, קוראים אותה בימי בין המצרים שהם ימי קטנות, כי יש

גדולים יזהרו במעשיהם הקטנים

אמור אל הכהנים בני אהרן לנפש לא יטמא בעמיו (כא, א)

וברש"י: להזהיר גדולים על הקטנים. ויש לפרש "אמור אל הכהנים בני אהרן", הם הצדיקים העובדים ד', כהני א-ל עליון, שהם ראשי בני ישראל, "לנפש לא יטמא בעמיו", שלא יעסוק בדברים עולמיים לעיני המון עם. כי על-ידי זה ילמדו ההמון ממעשיו. לזה פירש רש"י "להזהיר הגדולים" שבישראל, שהגם שהם בבחינת (מיכה ו, ח) הצנע לכת, שעושים יחודים ומכוונים בכל לבם, מכל-מקום יזהרו "על הקטנים" שילמדו ממעשי הצדיקים שנראים בחיצוניות כאילו הולך בטל או בשאר דברים גשמיים, וכמו שאמרו (אבות פ"א מ"י) שמוא ישתו התלמידים הבאים אחריהם ויחובו ח"ו.

תפארת בני

לימוד הנגלה והנסתר יחדיו

אמור אל הכהנים (כא, א)

פירש"י להזהיר גדולים על הקטנים. יש לפרש על-פי דברי הגה"ק משינאווא ז"ע

להתקדש בעצמו כפי כוחו

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש גו' (כא, א)

יש לפרש שתי אמירות: 'אמור' 'ואמרת'. 'אמור אל הכהנים' לבל יעלה על לבם איזה גדלות בעבודת הקודש, כי לא בעבור גודל מדרגתם ניתן להם הקדושה יתירה, רק בעבור כי הם 'בני אהרן', והוא בצדקתו זכה לזה. ואחר-כך תאמר אמירה אחרת 'ואמרת אליהם לנפש גו' שיראה כל אחד ואחד לקדש את עצמו כפי כחו גם-כן. וזה ללמד מוסר לבאי עולם לבל לסמוך שצדקת אבותם וזכותם בלבד יעמוד לו.

יודעי בינה

חלילה להפסיל את הכלל

לנפש לא יטמא בעמיו (כא, א)

יתכן אולי למצוא פסול ביחיד מישראל, אבל חלילה להפסיל את הכלל כולו, שהרי בכללות בני ישראל נמצאים תמיד צדיקים וכשרים. וזהו "לנפש לא יטמא" כשבא להוכיחו על אשר טמא את נפשו, "לא יטמא בעמיו" אל תטמא את העם כולו.

חיים ושלום

היכי דמי חילול ד'

קדשים יהיו לאלקיהם ולא יחללו שם אלקיהם (כא, ו)

אף שהצדיק עובד את ד' בשלימות, בכל מחשבתו ופנימיותו, מכל-מקום אם לא נראין מעשיו לההמון-עם - אף שבאמת כוונתו לטובה - יכול לגרום חילול ד'. והוא מה שאמרו חז"ל (יומא פו, א) היכא דמי חילול ד' - אמר ר' יוחנן כגון אנא דמסגינא ד' אמות בלא תורה. ובודאי לא הלך ר' יוחנן לבטלה

בכח קריאות פרשיות אלו שהן מבחינת גדלות, להאיר את חשכות ימי הקטנות. וזו הכונה 'להזהיר' מלשון 'זהירו כזהר הרקיע' (דניאל יב, ג), 'גדולים' בריאת ימי הגדלות, 'על הקטנים' ימי הקטנות.

חיים ושלום

'הרי את מקודשת לי'

ואמרת אלהים (כא, א)

יש לרמוז, שכאן אצל הצווי של קדושה יתירה לכהנים, כתוב "אלהים" חסר בלא י', לרמז בראשי-תיבות "הרי את מקודשת לי", ידים מוכיחות.

יודעי בינה

להוסיף בעבודה כפי ערך אבותיו

אמור אל הכהנים בני אהרן גו' לנפש לא יטמא בעמיו (כא, א)

וברש"י: להזהיר גדולים על הקטנים. ויש לפרש, שאדם שהיו אבותיו קדושים שעסקו בתורה ועבודה, צריך גם הוא להשתדל בדרך זו יותר משאר העם, כי לפי ערך אבותיו יוכר חסרון בעבודתו אם יעבוד רק כשאר העם. וזהו "אמור אל הכהנים" שהם "בני אהרן" שהיה קדוש ד', ולכן "לנפש לא יטמא בעמיו", כלומר שלא יעבדהו כפי ערך של 'עמיו', היינו המון-העם, כי זה יחשב לטומאת נפשם. וזו כוונת רש"י "להזהיר גדולים על הקטנים", שלא יתנהגו כקטנים המוני-העם, רק להוסיף בעבודה כפי ערך אבותם.

שם שלמה

בבית המקדש במהרה בימינו. אמנם לזה צריכים תלמידיו ואנשי בריתו של הצדיק לשמוע בקולו ולשמור ככל הנאמר מפיו, כי על ידי זה הם נותנים בו כוח ועוז לבל יתגרו וישטנו בו ח"ו החיצונים המתקנאים בו, כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו (סוכה נב, א). ולזה בא במסורה "הגבל את ההר", היינו ההר"ם נקראו אנשים הגדולים, וצריכים להגבילו סביב ולשמרו מהפגעים המתקנאים. "וקדשתו", שדרשו (יומא יח, א) גדלה משל אחיו, והיינו במוחין דגדלות, להחזיק בידו מסביבו אנ"ש ותלמידיו.

היים ושלום

מעלת עבודת האב בגחלי אש

ולא יחלל זרעו בעמיו (כא, טו)

יש לפרש "עמיו" מלשון גחלים עוממות (פסחים כז, א). והיינו שבכל יהודי יש ניצוץ של שלהבת י-ה לעובדו בלבב שלם, ואם נופחים בניצוץ, אזי יתלהט ויעשה רצון ד'. והנה אם הבן רואה את אביו שהתנהגותו בהתלהבות - זה יביא להתלהטות של הבן גם-כן, אבל אם הבן רואה אצל אביו קרירות בעבודת ד', על-ידי-כך יכבה בו האש היסודי, הנמצא בו. וזהו הכוונה "לא יחלל זרעו", על-ידי התנהגותו באופן של "בעמיו".

תפארת בנים

תורה ועבודה בלי גאות

וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי (כב, ב)

התורה והמצוות הם הקדשים, וכשאדם עוסק בתורה ועבודה לצורך גאות או פניה, הוא מחלל בזה את הקדשים, שלוקחם לצורך חול. וזהו שמוזהיר הכתוב "וינזרו" שיפרישו את עצמם (עיין רש"י), מ"מקדשי

אף לרגע אחד, ובעל-כרחך שלפעמים עבד את ד' רק בפנימיות, ולעיני ההמון היה נראה כאילו הולך בלא תורה - וזה גרם לחילול ד'. וזהו שמוזהיר הכתוב, אף ש"קדושים היו לאלקיהם", מכל-מקום "לא יחללו את שם אלקיהם" כשילכו ד' אמות בלא תורה.

שם שלמה

זהירות בחילול ד' כפי גדלותו

קדשים יהיו לאלקיהם ולא יחללו את שם אלקיהם (כא, ו)

כל הגדול מחבירו חייב להיות זהיר טפי בחילול ד', כמו שמצינו שאמר רב (יומא פו א) כגון אנא [אדם חשוב כמותי] אי שקילנא בישרא מטבחה [אם אני לוקח בשר מטבח] ולא יהיבנא דמי לאלתר [ואיני משלם מיד] גם זה חשוב חילול ד'. והיינו דכיון שהוא אדם גדול לומדים בני אדם ממנו יותר (עיין פירש"י סם). וזה "קדשים יהיו לאלקיהם", כפי ערך וגדלות קדושתם להש"ת, צריכים להזהר יותר ש"לא יחללו את שם אלקיהם".

כ"ק ארמו"ר שליט"א

לשמוע בקול הצדיק

וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב (כא, ח)

"וקדשתו" ב' במסורה: דן, ואידך (שמות יט, כד) הגבל את ההר וקדשתו. ויש לפרש, שהכהנים ועובדי ד' צריך להיות עיקר עבודתם בשמירת מדת היסוד לקרב הגאולה שלימה, בסוד מקבץ נדחי עמו ישראל (עיין שעה"כ כוונת העמידה דרוש ב לב, ב). וזהו שאמר "וקדשתו", כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה שם אתה מוצא קדושה (ויקרא רבה פכ"ד, ו). ועל ידי זה נזכה "כי את לחם אלקיך הוא מקריב", להקריב קרבנות

◇◇◇◇◇ לא להשהות ההודאה לד' ◇◇◇◇◇

ובי תזבחו זבח תודה לד' גו' לא תותירו ממנו עד בקר אני ד' (כב, כט)

לא תותירו התודה עד בקר, שהרי אני ד', המחדש בכל יום מעשה בראשית, ובבקר כבר תתחייבו בהודאה חדשה. שכן הקם בבקר אומר מיד מודה אני לפניך כו' שהחזרת בי נשמתי כו'.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ לקצר בתאוות ארציות ◇◇◇◇◇

כי תבואו אל הארץ גו' וקצרתם את קצירה (כג, י)

אם מגיע לאדם איזה תאות אכילה או שתייה לא ימלא תאותו, רק יקצר בה כפי המוכרח לו לחיותו, כי אם ימלא תאותו בה אז יתרחק ח"ו מהשי"ת, כדכתיב (דברים לא, כ) ואכל ושבע ודשן ופנה אל האלקים אחרים. וזהו שאמר הכתוב (רות ב, ד) "ויאמר לקוצרים ד' עמכם", היינו מי שמקצר בתאות, ד' עמו. וזהו שאמר הכתוב 'כי תבואו אל הארץ' כאשר בא לכם תאוה ארצית 'וקצרתם את קצירה' תקצרו בה.

שם שלמה

◇◇◇◇◇ ימי הספירה בבחינת שבת ◇◇◇◇◇

שבע שבתות תמימות תהיינה (כג, טו)

בימי הספירה, צריך שיהיה כל יום מימות השבוע בבחינת "שבת". וזהו שאמר "שבע שבתות תמימות תהיינה", שכל ימי הספירה יהיו "שבתות תמימות", כולן בבחינת שבת.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

בני ישראל", מהתורה והמצות, שלא יעשו אותם לצורך גאות והנאת גופם, כדי ש"לא יחללו את שם קדשי".

שם שלמה

◇◇◇◇◇ אל תחזיק טובה לעצמך ◇◇◇◇◇

דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל גו' אשר הם מקדשים לי אני ד' (כב, ב)

"וינזרו מקדשי בני ישראל", שירחיקו את עצמם "מקדשי בני ישראל" ממה שישראל מקדישים אותם, ואל יחזיקו טובה נפשם, כי לא להם הם מקדישים אלא "הם מקדישים לי אני ד'" - שציוויתם על כך שיקדישו אתכם.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ מותר האדם מן הבהמה ◇◇◇◇◇

שור או כשב או עז כי יולד גו' וכי תזבחו זבח תודה לד' לרצונכם תזבחו (כג, כו-כט)

ודרשו חז"ל (ב"ק סה, ב) שור בן יומו קרוי שור. והביאור בזה, כי לבהמה אין בחירה וכמו שהוא ביום הולדו כך הוא ביום מיתתו. מה-שאיין-כן למין האנושי, יש בחירה להוציא שלימתו מן הכוח אל הפועל, וכל זמן שהוא חי, יכול להתעלות ממזריגה למזריגה. ולכן אמר הכתוב "וכי תזבחו זבח תודה לד'", כלומר תודו לד' - כי לכם יש בחירה ורצון - "לרצונכם תזבחו".

דרך פקודך

שלחנו של מקום

על השלחן הטהר לפני ד' (כד, ו)

פירש"י "שלא יהיו סניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן". לימדה התורה הקדושה שהשלחן צריך להיות גבוה מהלחם שעליו, שהשלחן יהא העיקר והלחם טפל לו. ע"ד שאמרו (אבות פ"ג מ"ג) שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משלחנו של מקום ב"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ד' אחד - ולא אל אחד

ויקוב בן האשה הישראלית את השם (כד, א)

במסורה: "ויקוב" תרין. דין, ואידך (מלכים ב י, י) ויקוב חור בדלתו. ונראה דרומז על מה דאיתא בעירובין (יג, א) ברבי מאיר דלא ליתי זבוב וליתוב על תגא דדלת, והכוונה, כי זבוב הוא קליפת עמלק כידוע (עיי' קהלת יעקב ערך זבוב), ועל-ידי שיושב הזבוב ונוקב על ראש ה"ד", נהפך הוא ל"ד", כי זה כל ההבדל שבין אות "ד" לאות "ר". וזהו כוונת המסורה ויקוב חור בדלתו, בדלת של ד' אלקינו ד' אחד, שרוצה להפכו לאל אחד ר"ל, וזהו ויקוב את השם, לעשות נקב ופירוד בין השם, ואין השם שלם עד שימחה שמו של עמלק.

מאמר תורת שבת

עיני הגוף במקום קרבן לד'

ועניתם את נפשותיכם והקרבתם אשה לד'

(כז, כז)

על-ידי התענית והעיניו שתענו את נפשתיכם, ייחשב כאילו הקרבתם את עצמכם קרבן לד'. וכמו שאומרים בתפלת יום-כפור קטן "חלבי דמי הנמעט בצומי תמור חלבים ודמים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א

אמונה פשוטה לפני ולפנים

מחויץ לפרכת העדת באהל מועד (כד, ג)

פירש רש"י: רבותינו דרשו על גר המערבי, שהוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל. ונראה שאף שהיה נר מערבי נס גלוי בכל יום המעיד לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, מכל-מקום היה מקומו רק "מחויץ לפרכת העדת", כי לפנים מהפרכת שורה אמונה פשוטה, ולא צריך כלל לעדות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

לתקן ולטהר מקודם מהפסולת

על המנרה הטהרה יערך את הנרות לפני

ד' תמיד (כה, ה)

ואיתא ברש"י "על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מהאפר". וי"ל שהוא כלל לכל המצות (נר מצוה ותורה אור), שהעורך המצוות צריך שתהיה על טהרה של מנורה, היינו שמתקנה תחלה מהפסולת והאפר, ואזי יאירו המצוות לפני ד' תמיד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ילמדנו רבינו

בתי בראי ובתי גואי

תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - ליל שבת קודש פרשת אמור תשמ"ג

פסח ראשון רמז לצדיק אשר הוא טהור ובדרך קרובה לבית המקדש. ופסח שני רמז לבעל תשובה, שהיה טמא ונטהר (ימא לט, א), רחוק ונתקרב (רמב"ם פ"ז מהלכות תשובה ה"ו). ואם כן, אפשר להשיג בפסח שני השגות שאין משיגים אפילו בפסח ראשון, שהרי (ברכות לד, ב) במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

ובזה יתבאר מה שכתב הרמב"ם (פ"ז מהלכות יסודי התורה ה"ו) כל הנביאים אין מתנבאים בכל עת שירצו, משה רבינו אינו כן, אלא כל זמן שיחפוץ, רוח הקודש לובשתו ונבואה שורה עליו, ואינו צריך לכוון דעתו ולהזהמן לה, שהרי הוא מכוון ומזומן ועומד כמלאכי השרת, לפיכך מתנבא בכל עת, שנאמר (במדבר ט, ח) עמדו ואשמעה מה יצוה ד' לכם. הרי שגודל מעלת נבואת משה רבינו על שאר כל הנביאים נתגלה בפסח שני על-ידי שאלת בעלי-תשובה, אנשים שהיו טמאים לנפש ובדרך רחוקה. ועל-דרך-זה כתבו בספרי (ט, כב) "ראויה היתה פרשה זו ליאמר על-ידי משה רבינו, כשאר כל התורה כולה, אלא שזכו שתאמר על-ידיהן - שמגלגלין זכות על ידי זכאי (עין רש"י שם). הרי שהם - השואלים - שייכים לה. ואפשר שבהיות פסח שני כענין הבעל-

תשובה, היו שייכים הם לפרשת פסח שני יותר מכל ישראל, כי נתגלה בזה מעלת הבעל-תשובה לפני הקב"ה, שבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

והנה אמרו חז"ל (הגיגה ה, ב) "ומי איכא בכיה קמיה הקב"ה, והא נאמר (דברי הימים א, טז) עוז וחדוה במקומו, לא קשיא, הא בבתי גואי, הא בבתי בראי. וכתב היערות דבש שמעלת הבעל-תשובה היא שעולה ומגיע עד בתי גואי ופנים ההיכלות, אבל הצדיק גמור, העובד בשמחה, עולה רק לבתי בראי - ששם עוז וחדוה במקומו (ועיין בשער יששכר מאמר שובה ישראל אות ב מה-שכתב בזה). וכן הוא הענין בפסח ראשון שחוגגים אותו בשמחה, ועולה עד בתי בראי, אבל פסח שני, שנאמרה לאותם אנשים שבאו בלב נשבר ונדכה ושאלו את משה רבינו (במדבר ט, ז) למה נגרע לבלתי הקרב את קרבן ד' במועדו בתוך בני ישראל, כלומר שלא חשבו כלל שיותר להם לאכול קדשים בטומאה, רק שאלו שיזרק הדם עליהם ככהנים טהורים ויאכל הבשר לטהורים (רש"י שם), אבל הם עצמם לא ישתתפו באכילת הקרבן, על-כן נתעלו לבתי גואי, שבהם איכא בכיה קמיה קוב"ה, ושערי דמעות לא ננעלו (ברכות לב, ב). ויכולים לפעול בפסח שני הגאולה שלימה, שהרי נאמר (ירמיהו לא, ח) בבכי יבאו ובתחנונים אובילם.

ומכוונים אלו הדברים לדברי כ"ק אא"ז אדמו"ר זי"ע (בשער יששכר מאמר פסחא זעירא אות ה) אודות מה ששמע בקבלה בשם הגה"ק מהר"ש מקאמינקא זי"ע שאמר בפסח שני, במושב צדיקים זקנים, על-הכתוב שנאמר בפסח שני (במדבר י, יב) לא ישאירו ממנו עד בקר, ובפסח ראשון נאמר (שמות יב, י) ולא תותרו ממנו עד בקר. על-פי הכתוב (ישעיהו ד, ג) והיה הנשא"ר בציון והנות"ר בירושלים קדוש יאמר לו, שהנשא"ר רמז לפסח שני, והנות"ר בירושלים רמז לפסח ראשון, עכדה"ק, סתם ולא פירש יותר. ורבים מן המסובים אז שם, גדולי תלמידי-חכמים, אמרו פירושים וביאורים על דבריו. וכ"ק אא"ז זי"ע מבאר (שם), כי ציו"ן היא נקודה פנימית (עיין קהלת יעקב ערך ציון), וירושלים באתגליא יותר. על-כן רמז בפסח שני לשון והנשא"ר בציו"ן, היא נקודה פנימית - שלא נתגלה טעמה וכוונתה של פסח שני (אף בכתבי האריז"ל), מה-שאין-כן פסח ראשון רמז בלשון והנות"ר בירושלים, שהוא בהתגלות יותר (בכתבי האריז"ל ובשאר ספרים הקדושים).

ומתאימים הדברים למה שכתבנו, שפסח ראשון עולה עד בתי בראי, ופסח שני לבתי גואי, מקום שבעלי תשובה עומדים.

לבנת הספיר

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כב, לב)

מכאן לדבר שבקדושה שאין אומרים בפחות מעשרה (ירושלמי ברכות פ"ז ה"ג)

סיפר רבינו בעל שם שלמה זי"ע בסעודת ראש חודש אייר תר"נ, בשם הרה"ק בעל אורח לחיים מזלאטשוב זצ"ל:

פעם-אחת, קודם חג השבועות, אמר הרה"ק הרבי ר' משה ליב מסאסוב זי"ע לאנשיו, "מיר וועלן אקעגען גיין אונזער גוטן פריינד, הרב מבארדיטשוב, וואס קומט יעצט אהער" [כי ידע ברוח קדשו לכוון השעה והעת שהגה"ק בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע בא אצלו], והלך הרה"ק מסאסוב זי"ע וכל סייעתא שלו לקראתו ערך פרסה, ואין קול ואין עונה. כאשר באו אצל הר - מחוץ לעיר, עמד הרה"ק מסאסוב והכה כף אל כף בשמחה עצומה, ואמר "ב"ה ידידנו הרב מבארדיטשוב הנה הוא פה [ואפילו שעוד גבה טורא ביינייהו, והרה"ק מסאסוב וסייעתוהו היה בצד אחד מן ההר, והרה"ק מבארדיטשוב בצד השני מן ההר, ועוד לא נראו זה את זה, ועם-כל-זה ידע הרה"ק מסאסוב מקום בואו]. והנה פתאום ראו מראש הגבעה את הרה"ק מבארדיטשוב הנה הוא בא. והיה ביניהם שמחה עצומה, ושבתו הצדיקים שבת קודש בצוותא חדא. והיה שם גם הרה"ק בעל אורח לחיים זצ"ל.

לאחרי השבת נסעו הצדיקים לביתם, וכאשר באו מחוץ לעיר, נפרדו איש מאחיו זה בכה וזה בכה, והיה אז לפנות ערב, והיו צריכין להתפלל מנחה. אבל לא היו שמה רק הרה"ק מבארדיטשוב, הרה"ק מסאסוב, הרה"ק בעל אורח לחיים ועוד חמשה אנשים,

והיו צריכין עוד ב' אנשים למנין. והמה על הר גדול, לא מקום אנשים ולא מקום זרע תאנה, רק אילנות גבוהות. אמר הרה"ק מסאסוב:

- "ביי אונז איז א מנהג, אז מען קלאפט אין שוהל אריין [כי כן היה המנהג שהשמש הלך מבית לבית ודפק בחלון או בפתח, שיבאו להתפלל למנין בבית הכנסת], וועל איך אויך קלאפן און רופען צו מנין". ולקח הרה"ק מסאסוב חתיכת עץ, ודפק על האילנות, ואמר: צו מנין...

מיד ראו ב' אנשים... והתפללו תפלת מנחה במנין.

אמר לו הרה"ק מבארדיטשוב:

- "ווען משיח וועט קומען וועט איר אויך רופן צו מנין..."

מיריין שפירין

וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב (כא, ח)

קדושה, יכולין למחול, כדמוכח בקידושין (כא, ב) שאין עבד עברי כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום, ותיפוק ליה דהיכי מצי להשתעבד בו, אלא ודאי דמצי מחיל, עיי"ש. וכן פסק הרמ"א (אורח חיים סוף סימן קכח) "אסור להשתמש בכהן אפילו בזמן-הזה, דהוי כמועל בהקדש, אם לא מחל על כבודו".

ועיין בט"ז (שם סקל"ט) ש"לכאורה קשה על תירץ רבינו פטר, הא קיימא-לן "וקדשתו בעל כרחו", וכן אמר (יבמות פח, ב) אם לא רצה - דפנו [מייסרין אותו], ואינו יכול למחול על קדושתו. ונראה לי, דהיינו טעמא שיכול למחול כאן, משום שיש לו הנאה מזה, ולא אסרה תורה עליו מידי דניחא ליה בהכי, אם לא במה שאסרה התורה בפירוש עליו, אבל שאר דברים

כתב הרמב"ם בספר המצות (מצות עשה לב) "שציונו לכבד זרע אהרן ולנשאם ולרוממם, ונשים מדרגתם מדרגה קודמת וראשונה, ואפילו ימאנו אותו לא נשמע מהם, וזה כולו הגדולה לא-ליתברך... ולשון ספרי גם כן, וקדשתו - על כרחו, רצה-לומר כי זה צווי נצטוינו בו, ואינו בבחירת הכהן".

בהגהות מרדכי גיטין (סימן תסא): מעשה ברבינו-תם שיצק לו כהן מים על ידו, והקשה לו תלמיד אחד, והלא המשתמש בכהונה מעל. השיב לו רבינו-תם שאין בהן קדושה בזמן-הזה, דקיימא-לן (ובחים יז, ב) בגדיהן עליהן - קדושתן עליהן, ואי לא - לא. והקשה לו, אם-כן כל מיני קדושה לא ליעבד להו. ושתק רבינו-תם. והשיב ר' פטר, נהי דיש בהן

- "מי ילך לזלמן [משב"ק] לבקשו שיכין המים?"

מיד ירדתי למרתף לחפשו שם במטבח, ולא מצאתי אותו. שאלתי את המבשלת שהיתה נוכח שמה אז, האם היא יודעת היאך להכין המים בשביל רבינו. היא ענתה בחיוב, ואכן העליתי הסיר לחדרו של רבינו, והנחתי אותה לפניו כשהוא ישב על ה"קנאפע". שמחתי על הזכות שנפל בגורלי, ורציתי גם לגמור המצוה שהתחלתי, ולעזור לרבינו להסיר הגרביים מעל רגליו. אמר לי רבינו זי"ע:

- "אין לי חשק להשתמש בכהן...

עניתי לו: "רבי, אבל הלוא אמרו חז"ל (כתובות צו, א) כל המונע תלמידו מלשמשו כאילו מונע ממנו חסד".

השיב: "תלמיד? אינני יודע מי למד יותר ממני" [וכדרכו של רבינו שלא קרא תלמידיו בשם תלמיד (עיין "דברי תורה" ח"א אות טט)].

אמרת: "אם לרבי לא ברור - לי ברור. אין לי ספק שאני תלמידו של רבינו, ואין הוא תלמידי..."

- "האם אכן ברור לך הדבר?"

וכשעניתי "הן", הניח רבינו שאסייע לו קצת...

לא. וההוא כהן שיצק מים לרבינו- תם ודאי דהוה ניחא ליה, שזכה לשרת בקדש, וזוהי קדושתו. ונראה דהא דשתק רבינו-תם, לאו משום שלא ידע להשיב, אלא שלא רצה ליטול שם תלמיד חכם עליו ולומר שבשביל זה מותר" [וכמו שמצינו כיוצא בזה בתוספות (בבא מציעא סו, א) רבינא אכל בנכייתא, אומר רבינו- תם דרבינא לא רצה ליטול השם לעשות עצמו תלמיד חכם, עיי"ש].

ועיין עוד באשל אברהם להגה"ק מבוטשאטש שכתב, שהאיסור להשתמש בכהן הוא רק כשמצוהו על כך, מה- שאין-כן אם הכהן מתעורר מעצמו לעשות איזה שירות לאדם, לכולי עלמא, גם אם אין הנאה לכהן אין מוטל למנעו או שלא לקבל שירותו, כי רצונו של אדם זה כבודו.

סיפר הרה"ח רבי אהרן הכהן ראטהמאן ז"ל, ש"בסוף שנותיו של רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע, כשאת חוליינו נשא בכאביו הנוראים ברגלי, נהג היה להשרות רגליו הטהורים במים חמים כו', להקל קצת יסוריו מעליו. פעם, אחר תפילת שחרית בביתו נאווה קודש - ב"דאוין שטוב", אמר רבינו להעומדים שם:

הַרְלָכָה וּמְנַהֵג

דְּקֻדּוֹק בַּמְנַהֵג

יש נוהגין שלא לומר תחנון ז' ימים לאחר פסח שני. ומבססים דבריהם על הא דאיתא בזהר (ח"ג קנב, ב) שבפסח שני וז' ימים שלאחריה השערים פתוחים, ומכאן ולהלאה סוגרים השערים. ומכיון שהשערים פתוחים הרי הוא עת רצון, ואין לומר אז תחנון.

רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע כותב שמנהג טעות הוא. ומה שציינו לדברי הרעיא מהימנא אין לו מובן כלל. ראשית, מהיכא תיתי לומר, שבגלל שימים אלו הם ימי רצון והתרעין פתוחין, אין ראוי לומר תחנון. איזה קשר יש בין אמירת תחנון לתרעין פתוחין וימי רצון. ומביא רבינו זי"ע מה ששמע בשם הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע שאמר בצחות לשונו, דהלא אין לך תרעין פתוחין יותר מיום-הכיפורים עד נעילת השערים בלילה, ואומרים תחנה ויודוי כל היום.

ועוד, ניחזי ונעיין בדברי הזהר בשלימותו. אמרו בזהר שם ש"כיון שכנסת ישראל מתעטרת בעטרות שלה בחודש ניסן, אינה מסירה הכתרים והעטרות כל שלשים יום. וכל אלו ל' יום - מיום שיצאו ישראל מפסח, יושבת המטרוניתא בעטרותיה, והכרוז קורא, כל מי שלא יכול לראות המטרוניתא יבא ויראה מטרם שנעלו השערים. מתי מכריז הכרוז, בי"ד לחודש השני, כי משם עד שבעה ימים השערים פתוחים, מכאן ולהלאה סוגרים השערים".

הרי מבואר להדיא, דהשערים פתוחים כל שלשים יום לאחר פסח ראשון, ולא רק בשבעת ימים אלו. ולדבריהם לא יאמרו תחנון כל אותן הימים, ולא רק מפסח שני.

ובעיקר - בכתבי האריז"ל לא מצינו שום רמז לזה. ואדרבה, בספר מחברת הקודש, ובסידור חמדת ישראל, מוזכר שלא לומר תחנון רק בי"ד באייר - זמן הקרבת פסח שני, אבל מז' ימים שלימים מאן דכר שמיה. ומה שמביא הגאון רבי שלמה קלוגער (אמרי ספר פרשת בהעלתך) שמנהג זה הוא "לדעת המקובלים" - "אולי ראה או שמע מכת איזה חסידים שנהגו כן, וחשב ששורשו מדעת המקובלים". אבל לאמת זה אינו, ואין לנהוג כן.

והנה, רבינו זי"ע כפל ושלש בענין זה כמה וכמה פעמים בספריו הקדושים (עיין שער יששכר מאמר פסחא זעירא אות א-ב, נימוקי אורח חיים סימן קלא סק"ז, מאמר נוסח התפלה אות לב, דברי תורה מהדורא ג אות מו, ועוד). ובהשקפה ראשונה נראה, שלהחסיר תחנון שבוע שלימה - נגע ללבו של רבינו זי"ע, ולפיכך הרעיש הרבה על-זה. ברם, חסידים ידעו לציין בזה חשבון מעוניין. הלא גם לפי מנהגינו אין אומרים תחנון ברוב ימים אלו. דהנה פתיחת השבוע הוא פסח שני [שכבר מוזכר בפוסקים (עיין שכנה"ג סימן קלא, ועוד) שאין אומרים בו תחנון]. וגם למחרתו - ט"ו באייר [יש מקור בפוסקים, וכן הוא בכתבי האריז"ל, שלא לומר תחנון]. עוד ג' ימים נכנסים בחשבון אי-אמירת תחנון, והמה: ל"ג בעומר [רמ"א סימן תצג סעיף ב], ויום שלפניו ושלאחריו [בדרכי חיים ושלום אות קצא, כתב בטעם הדבר, כי ל"ג בעומר הוי כדרבנן לענין זה, וכבר אמרו חז"ל (ר"ה יט, א) הימים הכתובין במגלת תענית אסורין לפנייהם ולאחריהן, כי דברי סופרים צריכין חיזוק. ברם כנראה נפלה טעות בזה, כי אין ל"ג בעומר יום-טוב דרבנן ואינו מוזכר במגלת תענית. אבל רבינו זי"ע בעצמו כותב הטעם (דברי תורה שם) שיום שלפני ההילולא של רשב"י ויום שלאחריו שורה הארה כבל"ג בעומר בעצמו, עיי"ש]. הרי כבר ה' ימים שאין אומרים תחנון. ובשנים שחל שבת חוץ מה' ימים אלו, הרי כבר ו' ימים - מתוך הז' - שאין אומרים תחנון.

ונמצא שכל המדובר אינו נוגע למעשה כי אם בעד יום או יומיים!

הרי מזה, שלא על מספר הימים הרעיש רבינו זי"ע, רק על הנהגת מנהגי טעות ואי התחשבות באמירת תחנון. והוא לימוד גדול.

דעה חכמה לנפשך

הקרבת פסח שני

לבאר קצת ענין מצוות הקרבת קרבן פסח שני ב"ד באייר, ומה שאמר משה רבינו ע"ה "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם" (במדבר ט, ה).

תכלית הידיעה שלא נדע

"לית מחשבה תפיסא ביה כלל" (פתח אליהו). לא רק שכל האנושי בלבד אינה מסוגלת לתפוס מהותו ועצמותו של הקב"ה, אלא גם השכלים העליונים, שהשגתם היא יותר נעלה ורחבה אין שיעור מהשגה האנושית, אינם מסוגלים לתפוס מהות האלוקית. וזה אינו מפאת עומק המושג, אלא כי השגת השכל מתייחס רק אל דבר חכמה ושכל, אבל הקב"ה הוא למעלה מן השכל והחכמה ואינו בבחינת השגה כלל. והוא כמו האומר על איזה חכמה עמוקה שמפני עומק המושג אי אפשר למששה בידים, בודאי כל השומע יצחק לו, כי חכמה הוא דבר בלתי ניתן למישוש הידים. כן הוא האומר שהשכל אינה משיגה מהות האלוקית מפאת עומק המושג, שהרי הקב"ה הוא למעלה מן השכל והחכמה, ומהותו ועצמותו של הקב"ה הוא דבר בלתי ניתן להשגת השכל כלל.

התורה והמצוות הם חכמתו ורצונו של הקב"ה, וכשם ש"לית מחשבה תפיסא ביה כלל", כך גם בחכמתו ורצונו אין כל מחשבה תופסת, כדכתיב (ישעי' נה, ח) "כי לא מחשבותי מחשבותיכם". אם-כן אי אפשר לשום שכל להשיג את סוף ותכלית

המצוות וטעמיהן, שהרי הם רצונו של הקב"ה הבלתי בעל תכלית. האדם יכול להשיג בתורה ומצוותיה רק כפי הצמצומים שבהן מתגלה התורה והמצוות לנו. אבל סוף ותכלית ענינם אינו בבחינת השגה כלל. חכמתו ורצונו של הקב"ה כלשעצמה בטוהרתה, אינם דברים שאדם יכול להשיג אותם. אפילו אם ישיג האדם איזה טעם במצוה, כיון שהוא אין-סוף, הרי עוד יש בזה לאלוקי מילין עד אין סוף.

על-בן, האדם העובד את ד' בקיום מצותיו, אין לו להתעסק בדרישה וחקירה בנסיון לידע ולתפוס את הקב"ה, חכמתו ורצונו, כי ממילא אינו מסוגל לתפוס זאת. עיקר עבודת האדם בתורה ומצוות צריך להיות מתוך אמונה פשוטה קבועה בלבו שיש אלקי עולם אשר לית מחשבה תפיסה ביה, ורצונו ית' הוא שאעשה כך. וזהו ענין "תכלית הידיעה אשר לא נדע", כלומר שהאדם יכיר שאין הוא יכול לידע ולתפוס בו ית"ש בחכמתו ורצונו. וזה נקרא 'מה', כדרך השואל 'מה?' שאינו יודע מהות הענין, משורש "לא ידעו מה הוא".

ענין פסח שני

ועל זה מורה מצוות פסח-שני. כי הוא מצוה שאין לנו שום השגה בטעמו וענינו כלל. וגם בכתבי האר"י ז"ל לא נמצא שום טעם וכוונה למצוה זו. וביותר אינו מובן, האיך שייך כלל ענין הקרבת פסח שני בימי הספירה, כי לכאורה שני ענינים אלו אינם מתאימים יחד כלל:

דהנה הקרבת קרבן פסח צריך שיהיה "ראשו על כרעיו ועל קרבו" (שמות יב, ט), וכ' בכתבי האר"י ז"ל בפנימיות הענין, כי כלל ישראל לפני יציאת ממצרים היו במצב של הסתלקות המוחין, דוגמת עובר במעי אמו שאין לו מוחין [כמו שאמרו חז"ל (ילק"ש ח"א רמז תתכח): "לקחת לו גוי מקרב גוי, כאדם שהוא שומט את העובר ממעי בהמה כך הוציא הקב"ה את ישראל ממצרים"], ולא היה בכחם לפעול בעצמם גאוולתם, ורק הקב"ה ברוב אהבתו הגדולה את ישראל עזר באתערותא דלעילא הארת המוחין. לכן צונו בצלית הפסח י"ד בניסן, לפני יציאתם ממצרים, שיהיה "ראשו על כרעיו ועל קרבו", דוגמת צורת העובר במעי אמו [והוא הנקרא בלשון הקבלה "תלת גו תלת"], להורות דאף במצב של עיבור, זכינו לאתערותא דלעילא שלא על ידי מעשינו, בדרך נס. ולכן בא תיכף "ממחרת השבת" מצוות ספירת העומר, יען שכל האורות שנתהוו ליל ראשון של פסח היה בדרך נס שלא על-ידי מעשינו, וכל הבא לאדם שלא על-ידי מעשיו אין לזה קיום אצלו, על כן צריכין לספור ספירת העומר יום אחר יום, לפעול ע"י מעשינו הכנסת המוחין לאט לאט, כדי שיתקיים הארה ההיא.

אם כן, אין להבין ענין פסח שני, איך יתכן שלאחר שכבר מנה רוב הספירה, ופעל כבר רוב הכנסת המוחין, שיקריב פסח שני "ראשו על כרעיו ועל קרבו" המורה על הסתלקות המוחין לגמרי? וזהו בחינת "תכלית הידיעה אשר לא נדע".

וזהו שהקדים משה רבינו קודם למצוות פסח שני "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם", כלומר, שהוא מצוה שאין לנו שום הגשה בטעמו וענינו כלל, וקיומו צריך להיות בבחינת "תכלית הידיעה אשר לא נדע". וזהו "מה - יצוה ה' לכם", הציוו הוא בבחינת 'מה', כך הוא רצון ה' - ואנחנו מ"ה ולא נדע מאומה.

מיוסד על "תפארת בנים" לספירת העומר - פסח שני

בענינא דיומא

במהרה יבנה המקדש

הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה, עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לד' (ויקרא כג, טו-טז). האם תלוי מצות ספירה בקרבן עומר - לספור כמה ימים עברו להקרבתו. ובזמן הזה, שאין מביאים קרבן עומר, אין מצות-עשה לספור. רק שחכמים תקנו לספור גם בזמן הזה, זכר למקדש.

לעומת זה יש לומר, שאין הספירה תלוי כלל בקרבן העומר, ואין אנו סופרים למפרע - כמה ימים עברו. אלא המצוה היא - לספור הימים עד חג השבועות

ביאת המשיח בימי הספירה
שאלה: ספירת העומר בזמן הזה, האם הוא מדאורייתא או מדרבנן. ועוד, אנו מאמינים באמונה שלימה שבמהרה יבוא משיח צדקנו לגאלינו, ויבנה בית המקדש לחדש ימינו קדם. אם יבוא באמצע ימי הספירה, האם נמשיך לספור ימי העומר כמו עד עכשיו, או לא.

ספירת העומר בזמן הזה
תשובה: הראשונים נחלקו במצוות ספירת העומר בזמן-הזה. בתורה נצטוונו "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום

בהקרבת העומר]. ואין זה חסרון בתמימות
 אם כל הזמן ספרו רק מחיוב דרבנן, ורק
 עכשיו - בביאת המשיח - מתחילים לספור
 מדאורייתא. כיון דסוף סוף ספרו באלו
 הימים בתחילתן, גם בהיותנו בגלות, לכן
 יצרפו להיות תמימות ולהקריבהמנחה
 חדשה (עיין בענין זה בשו"ת מנחת אלעזר ח"ה
 סימן יח).

נמצא שבכל לילה ולילה, כשסופרים
 ספירת העומר, יתכן שבעצם אנו מקיימים
 מצות עשה דאורייתא, לכל השיטות. ולכן
 אפשר לומר קודם הספירה "הנני מוכן
 ומזומן לקיים מצות עשה של ספירת
 העומר כמו שכתוב בתורה וספרתם לכם
 כו", ולכאורה הלא אין אנו מקיימים מצות
 עשה של ספירת העומר". ועל-דרך-זה
 ב"רבונו של עולם" שלאחר הספירה,
 שאומרים "אתה צויתנו על-ידי משה עבדך
 לספור ספירת העומר כמו שכתוב בתורה
 וספרתם לכם כו". והרי אינה ממצוות על-
 ידי משה עבדך בזמן-הזה, אלא ממצות
 חכמים. ובעל-כרחך, שאין זהוודאות
 שסופרים רק מדרבנן, אדרבה, אנו סופרים
 אדעתא שהרחמן יחזיר לנו עבודת בית
 המקדש למקומה עוד בימים אלו, ויהיה
 כל הספירה מדאורייתא. לכן כבר מכוונים
 לקיים מצות עשה ולצאת חובת דאורייתא
 (שער יששכר מאמר עומר התנופה אות יז).

גם, מבאר הרה"ג רבי יחיאל מיכל גאלד
 ז"ל (דרכי חיים ושלוש אות תרכה בהגהה) לפי
 זה, מה שרבים תמהו (עיין סידור עיון תפלה

וקבלת התורה. כך כתב ספר החינוך (מצוה
 שו) "משרשי המצוה על צד הפשט... נצטוינו
 למנות ממחרת יום טוב שלפסח עד יום
 נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ
 הגדול אל היום הנכבד בלבנו, כעבד ישאף
 צל וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו
 שיצא לחירות, כי המנין מראה באדם כי כל
 ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא...". כן
 גם ספרו ישראל בצאתם ממצרים, כשאמר
 להם משהשיהא מתן-תורה לסוף חמישים
 יום. וכמו-כן ספרו כל ימי שהותם במדבר,
 אף שעוד לא היו מקריבים עומר - עד
 כניסתם לארץ ישראל.

למעשה נפסק להלכה שספירת העומר
 בזמן הזה הוא רק מדרבנן.

סופרים ומכוונים בצפייה למשיח

ברם, חידוש גדול ונפלא חידש רבינו בעל
 דרכי תשובה זי"ע (עיין בספרו תפארת בנים
 על-התורה לפסח). בעצם, כל יום ויום שאנו
 סופרים הספירה בימי הגלות, אין אנו
 עדיין יודעים בבירור אם הוא מדאורייתא
 או מדרבנן. כי כשיבוא משיח צדקנו בימי
 ספירת העומר,תהיה הספירה למפרע
 דאורייתא לכולי-עלמא. כי מצוות ספירת
 העומר הוא כדי להקריב מנחה חדשה
 לד' בשבועות בבית המקדש, וממילא
 כשיקריבו מנחה חדשה - בביאת המשיח,
 נמצא שהיינו סופרים כל הזמן לתכלית זו,
 ואם כן היא מדאורייתא [וכנראה דעת רבינו
 זי"ע,שהכל תלוי בהקרבת שתי הלחם ולא

שהיה הכהנים או כלי שרת טמאים טומאת מת, אינם נידחים, אלא יקריבו כולם הפסח בטומאה.

ברם, פעם אחת מצינו שנדחה רוב הקהל לפסח שני מפני טומאתם. בתקופת חזקיהו המלך, אחר שטיהר את המקדש ואת העם מטומאת עבודה-זרה שהניח אחז אביו, וראה שלא יספיק לטהר את רוב העם עד שיעבור הפסח, על-כן "ויועץ המלך ושריו וכל הקהל בירושלם לעשות הפסח בחדש השני, כי לא יכלו לעשותו בעת ההיא גו', ויאספו ירושלם עם רב לעשות את חג המצות גו' וישחטו הפסח בארבעה עשר לחדש השני" (דברי הימים ב, ב).

אבל החכמים לא הודו לחזקיהו על מעשה זו, כי כאמור אין ציבור נדחה לפסח שני (סנהדרין יב, א). ואף חזקיהו, אחר שידע שטעה התחרט ו"התפלל יחזקיהו עליהם לאמר ד' הטוב יכפר בעד" (דברי הימים שם).

כמו שנתגיירו גרים הרבה

והנה איתא בירושלמי (פסחים פ"ט ה"א): ניתן לישראל לבנות בית הבחירה, יחיד עושה פסח שני ואין ציבור עושין פסח שני, רבי יודה אומר ציבור עושה פסח שני שכן מצינו בחזקיהו שעשה פסח שני. ומחמת שרבי יודה מסמיך דבריו על מעשה של חזקיהו - אשר לא כדן עשה, על כן יש פוסקים (עיין ציוני מערבי על הירושלמי שם) שכתבו להלכה כתנא-קמא, שאם יבנה בית

ועוד) מה שייך להזכיר בסוף "לשם יחוד" הפסוק "והקרבת מנחה חדשה לד'", שהיא מצוה אחרת ואינה שייכת למצוות הספירה. ברם, אם כל מה שמתחילים ואומרים "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של ספירת העומר", הוא רק בדעת שיעזור ד' ויקריבו עוד בשבועות זה את המנחה חדשה, על-כן אומרים שפיר "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של ספירת העומר", שאני מחכה שתהיה מצוות עשה דאורייתא, ובאיזה אופן יהיה זה - על-ידי "והקרבתם מנחה חדשה לד'".

ביאת המשיח בין פסח ראשון לשני

שאלה: בזמן שבית המקדש היה קיים, מי שהיה טמא או בדרך רחוקה בשעת שחיטת הפסח, או שנאנס באונס אחר ולא הקריב קרבן פסח במועדו, היה חייב להקריב קרבן זה בפסח שני. והשאלה, אם יבנה בית המקדש בין פסח ראשון לפסח שני, האם יקריבו כל ישראל- שלא נתאפשר להם להקריב הפסח במועדו מחמת טומאתם וגלותם - קרבן בפסח שני?

אין ציבור נדחה לפסח שני

תשובה: ההלכה בקרבן פסח היא, שרבים שהיו טמאי מת בפסח ראשון, אם היו מיעוט מישראל - נידחים לפסח שני, אבל אם היה רוב הקהל טמאי מת, או

גרים הרבה... וכל ישראל יעשו פסח שני, כן נראה ברור. ואני כותב זה בין שני הפסחים, יהי רצון שיבנה במהרה קודם פסח שני, ונזכה ונעשההפסח שני, אמן ואמן...".

....."אני מאמין באמונה שלימה...".....

סיפר הרה"ח ר' אהרן ראטהמאן ז"ל, שפעם אחת, ביום פסח שני, לעת תפלת מנחה, ישבו החסידים בבית המדרש, והמתינו על רבינו בעל מנחת אלעזר ז"ע שיכנס לתפלת מנחה. העולם ישבו וחיכו, אבל רבינו ישב לו בחדרו הסמוכה לבית-המדרש, ואינו יוצא. בינתיים כבר נראו כוכבי לילה, ורבינו עדיין אינו מופיע. המה ראו כן תמהו, כי מעולם לא זכרו עוד כדבר הזה. פתאום נכנס רבינו לבית-המדרש, כולו לוהט אש, ועיניו אדומות מבכי. אנחות כבדות יוצאות מלבו הטהור, ודמעות זולגות מעיניו. ובקול בכי פתח ואמר:

- חיכיתי וציפיתי... אולי עוד נזכה לביאת משיח... אולי עוד נזכה היום להקריב הקרבן פסח...

הבחירה, לא יקריבו ישראל את פסח שני, כי אין הציבור נדחה לפסח שני.

ברם, רבינו בעל מנחת אלעזר ז"ע (שור"ת שם) כתב שאין נידון דידן דומה בכלל למעשה דחזקיהו. שההלכה הפסוקה שאין ציבור נדחה לפסח שני, נשנית דוקא בזמן שבית המקדש קיים ואתרע אונס לציבור כולו או רובו מפני הטומאה, שאז אין הם נידחין לפסח שני. אבל הירושלמי מיירי לכשיבנה בית המקדש בין פסח ראשון לפסח שני, וכיון שכאיב פומיה דכולא עלמא והיו אנוסים גדולים וגמורים, כל ישראל כחבושים בבית האסורים. ובכהאי-גוונא בודאי דהלכה כרבי יודה, שכל הציבור יקריבו פסח שני, עיי"ש עוד באריכות (ועיין עוד בשער יששכר מאמר פסחא זעירא אות ג).

ועל-דרך-זה כתב המנחת חינוך (מצוה שפ) "אם יבנה הבית במהרה בימינו בין שני הפסחים... כיון דבראשון לא היו ישראל שם ולא היה מקדש... אם-כן כל ישראל חייבים לעשות פסח שני כמו שנתגיירו

יומא דהילולא

הגה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע י"א אייר שנת תקפ"ז

זרע קודש

הגה"ק רבי נפתלי צבי הורוויץ זי"ע מראפשיץ בעל זרע קודש, נולד לאביו הגה"ק רבי מנחם מענדל רובין מלינסק זצ"ל, בחג השבועות שנת תק"כ, הוא יום הסתלקותו של מרן הבעל-שם-טוב הק' זי"ע, חסידים קראו עליו: זרח השמש ובא השמש. הגה"ק ר' מענדל מלינסק היה חתן הגה"ק רבי יצחק הלוי הורוויץ זצ"ל אב"ד האמבורג. הוא למד וקיבל תורה מפי זקינו הג"ר יצחק מהאמבורג זצ"ל ודודו הג"ר משולם איגרא זצ"ל.

כבר בצעירתו התקרר לחסידות. בפעם הראשונה, כשבא הגה"ק מראפשיץ זי"ע לפני רבו הגדול הגה"ק בעל נועם אלימלך מליזענסק זי"ע, הודיע לשומר הפתח, כי הוא בן הגה"ק רבי מנחם מענדל אבדק"ק לינסק זי"ע ונכד הגה"ק רבי יצחק הורוויץ מהאמבורג זי"ע וגודל יחוסו למעלה בקודש. נכנס המשב"ק לפני ולפנים והודיע זאת להגה"ק מליזענסק זי"ע, ענה לו: "מיוחס קשה מאוד לפני לקבלו ולהדריכו בדרך ד', כי טבע המיוחס הוא שלא ירצה לחזור בתשובה" ... כאשר שמע זאת הגה"ק מראפשיץ מאחורי הדלת, התחיל לבכות בקול, וצעק: "וכי מה פשעתי כי נולדתי אצל אבי ואמי הצדיקים במעשיהם, ואשר המה מיוחסים עוד מאבותיהם" ... אז צוה הגה"ק מליזענסק להכניסו לתוך חדרו, ופייסו בדברים, וסיפר לו כי הוא מכיר את קדושת אביו עוד מקדמת דנא, ואדרבה, מיוחס

כזה, אם ירצה באמת לעבוד את ד' זכות אבותיו מסייעתו להצליח בעבודת ד'. אך הוא אומר דרך כלל, כי המיוחס - על הרוב מתגאה, וסומך על זכות אבותיו, ואינו נזהר במעשיו, ובפרט שאינו חושב לתקן כראוי ולשוב בתשובה... (דברי תורה מהדורא ב אות מא, חיים ושולם פרשת וזאת הברכה, ועיין קונטרסי עולת שבת ה'תשנ"ח תורה ליל שב"ק במדבר אות ג').

[ובאמת דברים אלו מבוארים בתורתו של הגה"ק בעל נועם אלימלך זי"ע בריש פרשת אמור, שמפרש הכתוב "אמור אל הכהנים ואמרת אליהם גו", דהיה יש שני גוונים צדיקים, הא' שנתקדשו מאבותיהם שהיו קדושים והתורה חזרת על אכסניא שלה (ב"מ פה, א), והב' צדיקים על ידי פרישותם מעצמם, אף על פי שהם בני עניי הדעת. וסוג זה של צדיקים במהרה יכולים ליפול ממדרגתם כי אין להם על מה שיסמכו, ועל כן הם נכנעים בדעתם ומשגיחים על עצמם בעינא פקיחא תמיד בלי הפסק. אבל הצדיקים שנקדשו מאבותיהם אף על פי שהם מלאים תורה ומצוות מחמת זכות אבותם, לפעמים יכולים לבא על ידי זה לפניה וגדלות ויפלו מהר ממדרגתם. וזה "אמור אל הכהנים בני אהרן", רמז לצדיקים אשר המה בני צדיקים תזהיר אותם מאוד שלא יעלה על מחשבתם כלל יחוס אבותיהם, רק יפרשו לעצמן פרישות חדש ויבחרו להם הדרך הטובה, עד כאן דברי קדשו. והוא הוא מה שאמר להרה"ק מראפשיץ זי"ע "מיוחס קשה מאוד לפני לקבלו ולהדריכו בדרך ד' כו" (קונטרסי עולת שבת ה'תשס"ב תורה ליל שב"ק אמור אות א').

כנסע להגה"ק רבי מרדכי מנעשכ"ז זי"ע, המגיד הקדוש רבי חיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע, המגיד הקדוש מקאזניץ בעל עבודת ישראל זי"ע, הגה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, החוזה הקדוש מלובלין זי"ע.

מילין עילאין

דרכו בקודש היה להשתעי במילי דבדיחותא, אמנם הסכימו רבותיו וכל הצדיקים זי"ע, כי עומק כוונתו עד אין חקר. תלמידו הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע אמר: בעת שהיה אומר מורי הרב **[מראפשיץ]** מילתא דבדיחותא בעומק כוונתו ויחודיו, רעשו **השמים!** (דברי תורה מהדורא א אות צז, מהדורא ד אות קא).

פעם אחת נפל הגה"ק מראפשיץ זי"ע למשכב, ובתוך ימי חליו לא דיבר שום דיבור, והיה כאילם לא יפתח פיו. ואף מה שנצטרך לו בנחיצות, או על מה ששאלו אותו, לא השיב בדיבור כי אם ברמז ידיו. בניו ואנשי-שלומו נתייראו מאוד בחששם כי חליו אנושה מאוד עד כי ניטל ממנו הדיבור ל"ע. אמנם הרופאים המבינים העידו כי לפי השערותם אין המחלה כבידה עליו כל-כך עד שלא יוכלו לדבר, ועל-כן לא הבינו מה שאינו מדבר כלל. אחר כך כשהוטב לו ונתרפא מחליו זה, שאלו אותו מה זה היה שלא דיבר כלל אז איזה ימים. והשיב הרה"ק מראפשיץ זי"ע: "הן אמת שהייתי יכול לדבר אז, רק מפני חלייתי

הייתי חלוש בגופי ומוחי בכלל, ולא הייתי יכול לכוון בכל דיבור בשיחת חולין בעומק כונת ביחודים עליונים, ולדבר שיחת-חולין בלי כוונות הראויות לא רציתי לדבר, לכן לא דברתי כלל...” (דברי תורה מהדורא ג אות עז).

אשכבתיה דרבי

בתחלת ימי חודש אייר בשנת תקפ”ז, בהיות רבינו בעל בני יששכר זי”ע אבדק”ק מונקאטש, עבר החסיד המפורסם ר’ שלמה הכהן גראסס ז”ל, שו”ב דעיר מונקאטש ונאמן ביתו של רבינו זי”ע, דרך ביתו של רבו, ורמז לו רבינו זי”ע שיכנס לביתו. כאשר בא ר’ שלמה לפני ולפנים, צוה לו רבינו זי”ע שיקח עגלה מיוחדת, כי נחוץ מאוד לנסוע אל הגה”ק מראפשיץ שנמצא כעת בלאנצהוט, מחמת שהוא חולה מסוכן [ובעיר מונקאטש עוד לא נודע שהגה”ק מראפשיץ הוא חולה מסוכן ושהוא בלאנצהוט]. החסיד קיים פקודת רבו, ונסעו לדרכס. בבואם ללאנצהוט ביום י”א אייר, כבר מצאו הגה”ק בעל זרע קודש שתקיף ליה עלמא.

והנה, תלמידיו הקדושים עשו אז סעודה, כי רצו על-ידי-זה להמשיך נשמה חדשה לרבים. אבל רבינו בעל בני יששכר זי”ע התנגד לדעתם ולדבריהם, באמרו כי אם לא יכלו לפעול להמשיך לרבים נשמה גבוהה וקדושה כמו שיש לו עכשיו, לא יהיה זה נחת רוחו, וחס-ושלום לצערו על-זה בכזה. בתוך-כך הגיעו שלוחים לקרוא להם ל”ציאת נשמה”. כאשר באו לחדר הגה”ק מראפשיץ זי”ע, התחילו לומר פסוקי היחוד כנהוג. ברם על כל מה שהתחילו לומר, רמז להם הגה”ק מראפשיץ ביד קדשו שאין זה רצונו. צוה רבינו בעל בני יששכר זי”ע שיאמרו שירת ”אז ישיר”, וכאשר התחילו לומר ”אז ישיר” רמז להם שאכן זהו רצון קדשו [ואמרו אז הנאספים להרב החסיד ר’ שלמה שוחט - שהיה גם-כן בהחדר - שיצא מחמת שהוא כהן, אבל רבינו בעל בני יששכר זי”ע אמר לו שיש עוד שהות קצת, עד שהגיע כמעט לרגע האחרון, ואז צוה לו לילך החוצה]. ובתוך שירת ”אז ישיר” יצאה נשמתו בקדושה ובטהרה, ביום י”א אייר תקפ”ז (סדר שנה האחרונה פרק שביעי-חודש כסלו אות קלח. ועיין מסעות ירושלים מאמר סדר יום שלשה עשר אות ב).

מנוחתו כבוד

מנוחתו כבוד בעיר לאנצהוט, במקום אשר בחר לו בחייו, על בערג’לע [-הר קטן]. ומספר רבינו שליט”א בשם רבינו בעל מנחת אלעזר זי”ע, אשר הגה”ק מראפשיץ אמר בטעם הדבר שבחר בבערג’לע **”ווייל מווערט אמאל מיעד ליגעדיג”** [-כי מתייעפים לפעמים משכיבה]... ומה עמקו דבריו.

על מצבת קבורתו נחרת: "...יחיד בדורו בחכמת אלוקים, וביתר שבחים אין לנו רשות כי כן נצטוינו מפיו...". ומספר רבינו שליט"א, אשר בכל פעם שנסע רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע ללאנצהוט לציונו של הגה"ק מראפשיץ זי"ע, עמד והתבונן בנוסח המצבה - שצוה לכתוב:

יחיד בדורו - באיזה דור? הרי דורו היה דור דעה, דור קדוש ונורא אשר חיו והופעלו שרפי מעלה ענקי עולם. ובכל זאת העיד על עצמו שהיה "יחיד" ביניהם.

ובמה - **בחכמת אלקית** חכמה שאין למעלה הימנה חכמה.

וביתר שבחים אין לנו רשות כי כן נצטוינו מפיו - בזה נסתפק רבינו זי"ע ואמר: אינני יודע אם גם זה - "וביתר שבחים אין לנו רשות" - גם כן צוה לכתוב. כלומר, שבאמת השיג והבין שיכולים לכתוב עליו עוד יותר ויותר, רק שאין לו רשות...

בדחנא דמלכא

ביום הושענא רבה שנת תרצ"ז, קודם אמירת ההושענות, פתח רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע את מאמריו:

- "לא לדרשא קא אתינא עתה ביום קדוש זה, אשר כל העולמות זוחלים ורועדים. לא בעל דרשן אנכי, רק אולי בדחן גרוע אני [ובלשון קדשו: איך בין נאר א געמיינער מארשליק], כי הנה מאבותיי הקדושים, בין מצד אבי בין מצד אמי זי"ע היו נקראים בדחנא דמלכא. והוא על דרך שאמרו בזוהר כי דוד המלך כד הוי חזי מלכא עציבא הוי מזמר שירי ותשבחון, בבחינת בדחנא דמלכא. וזקיני הקדוש מראפשיץ בעל זרע קודש זי"ע כתב בספרו אילה שלוחה (פרשת וירא) "בעת שהייתי בדחן על חתונה אמרתי הכוונה שאומרין הזווג יעלה יפה" כנודע, וכן סיפרו משמו הק' אשר בהושענא רבה בעת שהסיר את טבעות הקשורים על הלולב פתח פה קדשו ואמר: "לאמיר אויפלעכטין די כלה", ואז כל העם השומעים דברים נוראים כאלה יוצא מפיו בקדושה וטהרה נפלו כולם בבכיות גדולות והתעוררות שאין לשער..."

קונטרס דברי קודש - תרצ"ז ומשם בשער יששכר מאמר ישע רב אות י

אבקש גם לחזור ולקבל על עצמכם
ללמוד שיעורים קבועים בספרי רבותינו הקדושים זי"ע...
ולהרבות עוד להגות בספרי רבותינו הקדושים איש לפי כוחו,
ובפרט בשבתות וימים טובים, שהם חזירת נפשנו.

ממכתב קודש של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
להתאספות אנ"ש בארה"ק בשבת שלפני כ' סיון תשס"ט

